

102

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

JULES VERNE

INSULA CU ELICE

★★
★

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

JULES VERNE

INSULA CU ELICE

(Ediţie prescurtată)

Traducere, cuvînt înainte şi note
de
ION HOBANA

* * *

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
102

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

În drum spre San Diego, unde trebuiau să dea un concert, membrii unui cvartet parizian aflat într-un turneu prin Statele Unite suferă un accident în urma căruia sînt nevoiți să pornească mai departe pe jos. Cei patru instrumentiști — violoniștii Yvernès Frascolin, violistul Pinchinat și violoncelistul Sébastien Zorn — ajung într-un sat. Acolo se întîlnesc cu un personaj ciudat, Calistus Munbar, care-i invită într-o localitate care se dovedește a fi nu mai puțin ciudată. Este vorba de Milliard-City, capitala Standard-Islandului — o insulă cu elice construită de bogătașii americani ca să-și plimbe existența trîndavă pe întinderile Pacificului.

Cvartetul concertant a fost adus pe insulă de Calistus Munbar pentru a oferi nababilor un nou divertisment.

Vizitînd insula, eroii noștri află că ea este împărțită în două sectoare, condusă de miliardarii Jem Tankerdon și Nat Coverley, care își dispută întîietatea.

Coperta-desen: VICTORIA SOLOMON

(Urmare din numărul trecut)

Pentru plăcerea acelora dintre locuitorii săi care privesc de la babord, Standard-Island pătrunde cu îndrăzneală între insulele Molokaï şi Kaouaï. Deasupra acesteia din urmă, una dintre cele mai mici ale grupului, se înalţă un vulcan de 1800 de metri, Nirhau, care aruncă cîţiva vapori funinginoşi... Noaptea a venit, aparatul se află încă în acest canal strîmt, dar n-are de ce să se teamă sub mîna comandorului Simcoë. La ceasul cînd soarele dispare după înălţimile insulei Lanaï, observatorii n-ar fi putut să vadă cuterul care, părăsind portul în urma insulei cu elice, caută să se menţină în apele sale. De altfel, repetăm, de ce ar fi existat o preocupare deosebită faţă de această ambarcaţie malaieză?

A doua zi, la răsăritul soarelui, cuterul nu mai era decît un punct alb undeva înspre nord.

Zilele următoare se scurg într-o lunecare înceată pe lîngă ţărmurile marii insule Hawai, ai cărei munţi sînt cei mai înalţi din întregul grup. Această insulă posedă 57 de kilometri de cale ferată care servesc mai cu seamă pentru transportul mărfurilor. Cvartetul poate să vadă panaşul alb al locomotivelor.

— Nu mai lipsea decît asta! strigă Yvernès.

— Furaţi! spune Pinchinat... Sîntem furaţi!

— Ai dreptate, oftează Yvernès, ar fi trebuit să venim cu 100 de ani mai devreme. Numai că atunci n-am fi navigat pe această admirabilă insulă cu elice!

— N-are importanţă! Să găseşti indigeni cu vestoane şi cu gulere tari, în locul sălbaticilor cu pene pe care ni-i anunţase şmecherul de Calistus!... Regret vremurile căpitanului Cook!

— Şi dacă ai fi fost mîncat de aceşti canibali? observă Frascolin.

— Ei bine... m-aş fi consolat la gîndul că, măcar o dată în viaţa, am fost iubit pentru mine însumi!

CAPITOLUL X
TRECEREA ECUATORULUI

De la 23 iunie, soarele dă înapoi către emisfera meridională. E deci necesar să fie părăsite zonele în care vremea rea îşi va exercita în curînd ravagiile. În cursa lui aparentă, astrul zilei se îndreaptă spre

linia echinoxială *. E bine să-l urmezi și vei afla dincolo o climă plăcută, in care, cu toată denumirea lor de octombrie, noiembrie, decembrie, ianuarie, februarie, aceste luni nu sînt mai prejos de cele ale sezonului cald. Distanța dintre arhipelagul hawaian și insulele Marchize este de aproape 3.000 de kilometri. Grăbindu-se s-o străbată, Standard-Island pornește cu maximum de viteză.

Polinezia propriu-zisă e cuprinsă în această largă porțiune a oceanului, mărginită la nord de ecuator și la sud de tropicul Capricornului. Pe o întindere de cinci milioane de kilometri pătrați, se află aici unsprezece arhipelaguri formate din douăsute douăzeci de insule — o suprafață de zece mii de kilometri, pe care se îngrămădesc mii de insulițe. Sînt vîrfurile munților submarini al căror lanț se prelungește de la nord-vest spre sud-est pînă la Marchize și la insula Pitcairn, cu ramificații aproape paralele.

Dacă ne-am închipui acest vast bazin golit deodată, o priveliște neasemuită s-ar desfășura în fața ochilor noștri. Ce Elveție, ce Norvegie, ce Tibet ar putea s-o egaleze în măreție? Unii dintre munții submarini, în cea mai mare parte vulcanici, sînt de origine madreporică, formați dintr-o substanță calcaroasă sau cornoasă, secretată în pături concentrice de polipi — animalicule radiate, cu o organizare extrem de simplă și dăruite cu o imensă forță de construire. Cele mai tinere dintre aceste insule nu au o mantie vegetală decît pe piscuri; altele, bogate în vegetație din cap pînă în picioare, sînt cele mai vechi, chiar dacă originea lor este coraloidă.

Există deci o întreagă regiune muntoasă ascunsă sub apele Pacificului. Standard-Island se plimbă printre aceste vîrfuri ca un aerostat printre piscurile Alpilor sau ale Himalaiei. Numai că elementul care o susține este apa și nu aerul...

Așa cum există mari mișcări ale undelor atmosferice în spațiu, la suprafața oceanului se produc deplasări lichide. Curentul cel mare merge de la est la vest și, în straturile inferioare, se propagă doi contracurenți din iunie pînă în octombrie, cînd Soarele se îndreaptă către tropicul Cancerului. Pe deasupra, în împrejurimile insulei Tahiti, se observă patru feluri de flux, care nu ating punctul culminant la aceeași oră și care neutralizează mareea, făcînd-o aproape de nesimțit. Cît despre clima de care se bucură aceste diferite arhipelaguri, ea se deosebește în mod esențial de la unul la altul. Insulele muntoase opresc norii, care își revarsă ploile asupra lor; insulele joase sînt mai uscate, pentru că vaporii sînt goniți de brizele atotputernice.

Ar fi fost cel puțin ciudat ca biblioteca de la cazinou să nu posede hărțile Pacificului. Ea are o colecție completă, și Frascolin, cel mai serios din trupă, le consultă adesea. Yvernès preferă să se lase în voia surprizelor călătoriei, admirației pe care i-o stîrnește deplasarea insulei artificiale, și nu ține de loc să-și încarce creierul cu noțiuni geografice. Pinchinat nu se gîndește să privească lucrurile decît sub aspectul lor șăgalnic sau fantezist. Cît despre Sébastien Zorn, itinerarul nu-l inte-

* Linia echinoxială: linie închipuită, care desparte cele două emisfere. Ecuatorul.

resează, pentru că merge acolo unde n-avuseseră niciodată intenţia să meargă.

Frascolin este deci singurul care studiază grupele principale ale Polineziei. El nu ignoră faptul că, în cele mai multe dintre aceste arhipelaguri, chiar în cele supuse unor protectorate, guvernămîntul este totdeauna în mîinile unor şefi puternici, a căror influenţă nu este niciodată discutată, şi că acolo clasele sărace sînt pe de-a-ntregul supuse claselor bogate. El ştie, în sfîrşit, că, în general, populaţia polineziană tinde să descrească, ceea ce este regretabil. Da ! El ştie aceasta şi multe alte lucruri pe care le află în convorbirile cu comandorul Ethel Simcoē, iar cînd este întrebat de camarazii săi le răspunde fără să se încurce.

Iată de ce Pinchinat nu-l mai numeşte decît „Larousse-ul zonelor tropicale."

Standard-Island merită, desigur, numele de insulă fericită pentru că tot ceea ce poate să asigure fericirea materială şi, într-un anumit fel, fericirea morală, este reglementată. De ce trebuie ca această stare de lucruri să fie tulburată de rivalităţi, de gelozii, de neînţelegeri, datorită problemelor de influenţă şi preponderenţă care despart Milliard-City în două tabere după cele două sectoare — tabăra Tankerdon şi tabăra Coverley ? In orice caz, pentru nişte artişti dezinteresaţi, lupta promite să fie interesantă.

Jem Tankerdon este iancheu din cap pînă-n picioare, cu faţa mare, bărbuţă roşcată, părul tuns scurt, ochii vii, cu toate că are 60 de ani, irisul aproape galben, ca acela al ochilor de cîine, pupila arzătoare. E înalt, cu torsul puternic şi membrele viguroase. Un om violent, pe care situaţia lui ar fi trebuit să-l şlefuiască, dar căruia îi lipseşte educaţia. Îi place să facă paradă de averea sa şi are, cum se spune, „buzunare sunătoare". Mai mult chiar, se pare că nu le găseşte destul de pline, pentru că împreună cu alţi cîţiva din sectorul său se gîndeşte să reia afacerile.

Doamna Tankerdon este o americană oarecare, o femeie destul de simplă, foarte supusă soţului său, mamă excelentă, blîndă cu copiii ei, predestinată să crească o numeroasă progenitură şi nedindu-se în lături să-şi îndeplinească îndatoririle. Cînd trebuie să împarţi două miliarde între moştenitori direcţi, poţi foarte bine să ai o duzină — şi ea îi are toţi bine făcuţi.

Din această familie numeroasă, atenţia cvartetului este atrasă doar de fiul cel mare, destinat să joace un oarecare rol în această povestire. Walter Tankerdon, un tînăr foarte elegant, de o inteligenţă medie, cu chip şi maniere simpatice, seamănă mai mult cu doamna Tankerdon decît cu capul familiei. Fără să fie prea mîndru de averea pe care o va moşteni, e bun la inimă. E adevărat că, lipsind săracii, n-are cum să-şi exercite caritatea... In sfîrşit, ar fi de dorit ca fraţii şi surorile sale să-i semene. Şi dacă ei şi ele nu sînt încă la vîrsta căsătoriei, el, care se apropie de 30 de ani, trebuie să se gîndească la însurătoare. Se gîndeşte oare ? Vom vedea.

Contrastul este izbitor între familia Tankerdon, cea mai impor-

tantă din sectorul babordez, şi familia Coverley, fruntaşă în sectorul tribordez Nat Coverley este mai fin decît rivalul său. Se resimte originea franceză a strămoşilor lui. Averea sa n-a ieşit din măruntaiele pămîntului în chip de pungi de petrol şi nici din măruntaiele fumegînde ale rasei porcine. Nu! El a ajuns ceea ce este datorită afacerilor industriale, căilor ferate şi băncilor. În ceea ce îl priveşte, el nu visează decît să se bucure în linişte de bogăţiile sale şi — nu ascunde de loc aceasta — s-ar opune oricărei tentative de a transforma „Bijuteria Pacificului" într-o enormă uzină sau o imensă casă de comerţ. Înalt, corect, un cap frumos sub părul încărunţit, el are o barbă castanie înspicată cu cîteva fire argintii. Cu un caracter destul de rece, cu maniere distinse, el ocupă primul loc printre notabilii care păstrează la Milliard-City tradiţiile înaltei societăţi din sudul Statelor Unite. *

Doamna Coverley, avînd zece ani mai puţin decît soţul său, a trecut de patruzeci de ani fără să se plîngă prea mult. Este o femeie elegantă, distinsă, instruită, bună muziciană, bună pianistă. În palatul ei de pe Bulevardul 15, cvartetul a avut de cîteva ori ocazia să cînte împreună cu ea şi nu poate decît s-o felicite pentru talentu-i artistic.

Doar trei fiice sînt moştenitoarele unei averi imense, cu care Coverley nu se laudă, cum o face rivalul său. Fetele sînt foarte drăguţe şi se vor găsi destui pretendenţi în cercurile nobile sau financiare ale celor două lumi pentru ca să le ceară mîna cînd va sosi momentul.

Fiica cea mare, Diana, sau Dy, cum îi spun prietenii, are abia 20 de ani. Este o persoană foarte drăguţă. Ochi frumoşi, albaştri, un păr magnific, între şaten şi blond, o carnaţie proaspătă ca petalele trandafirului abia înflorit, o talie elegantă şi graţioasă, — toate acestea explică de ce tinerii din Milliard-City nu vor lăsa străinilor grija de a cuceri această „comoară fără de preţ"...

Păcat că probleme de rivalitate socială despart familiile cele mai de vază din Standard-Island. Walter Tankerdon pare creat anume pentru a deveni soţul Dianei Coverley.

Dar aceasta e o combinaţie la care nici nu trebuie să ne gîndim... Mai curînd ar fi tăiată insula în două, mai curînd s-ar duce babordezii pe o jumătate şi tribordezii pe cealaltă decît să se semneze un asemenea contract de căsătorie!

„Numai de nu s-ar amesteca dragostea!" — spune cîteodată supraintendentul, clipind ştrengăreşte sub ochelarii săi cu ramă de aur.

Insula cu elice continuă să coboare către Ecuator, urmînd cu aproximaţie meridianul 160. În faţa ei se desfăşoară spaţii largi, lipsite de insule şi insuliţe. Adîncimea Pacificului atinge aici aproape două leghe. În ziua de 25 iulie se trece pe deasupra Belknapului, un abis de 6.000 de metri, din care sonda a adus la suprafaţă ciudatele scoici sau zoofite alcătuite astfel încît să suporte presiunea unor asemenea mase de apă, evaluată la 600 de atmosfere.

* Printre tradiţiile înaltei societăţi din sudul Statelor Unite se numără, după cum se ştie, linşajul negrilor. De altfel, în cunoscutul său roman „Nord contra Sud", Jules Verne s-a ridicat cu vehemenţă împotriva sclaviei şi a segregaţiei rasiale.

După 5 zile, Standard-Island traversează un grup de insule aparținînd Marii Britanii, cu toate că li se spune uneori „Insulele americane". Lăsînd în urmă, la tribord, Palmyra și Suncarung, se apropie la 5 mile de Fanning, unul dintre numeroasele zăcăminte de guano de prin aceste locuri, cel mai important al arhipelagului. Altfel, sînt doar niște vîrfuri ieșite la suprafață, mai mult sterpe decît înverzite, de care Regatul Unit n-a prea profitat pînă acum. Dar el are un picior așezat aici, și se știe că piciorul Angliei lasă urme de neșters.

In fiecare zi, în timp ce colegii săi se plimbă prin parc sau pe cîmpia înconjurătoare, Frascolin, foarte interesat să cunoască amănuntele acestei ciudate navigații, se duce la bateria Pintenului. Aici îl intîlnește ades pe comandor. Ethel Simcoë îi explică bucuros fenomenele specifice acestor mări și, cînd ele prezintă un oarecare interes, vioara a doua nu uită să le comunice tovarășilor săi.

De pildă, ei nu pot să-și ascundă admirația față de un spectacol pe care natura li-l oferă gratuit în noaptea de 30 spre 31 iulie.

Un imens banc de meduze, acoperind o suprafață de mai multe mile pătrate, e semnalat la căderea nopții. Nu i-a mai fost dat populației să întîlnească asemenea mase de meduze cărora unii naturaliști le-au dat numele de oceanii. Aceste animale, cu o viață foarte rudimentară, se învecinează cu reprezentanții regnului vegetal, prin conformația lor emisferică. Peștii, oricît ar fi de lacomi, le consideră mai mult ca niște flori, căci nici unul, după cît se pare, nu vrea să le folosească drept hrană.

Oceaniile specifice zonei toride a Pacificului nu se arată decît sub forma unor umbrele multicolore, străvezii și mărginite de tentacule. Ele nu măsoară mai mult de doi-trei centimetri. Vă închipuiți cîte miliarde s-au strîns la un loc ca să formeze bancuri de o asemenea întindere !...

Auzind vorbindu-se despre imensul număr de meduze, Pinchinat remarcă :

— Numărul acesta nu poate să-i surprindă pe notabilii de pe Standard-Island, pentru care miliardul este monedă curentă !

Cînd întunericul e deplin — atît cît poate fi în aceste nopți tropicale, presărate cu stele — Pacificul se luminează, parcă, pînă în străfunduri. Imensa întindere de apă e pătrunsă de pîlpîiri fosforescente, iluminată de reflexe roze sau albastre asemănătoare nu cu o linie desenată pe coama valurilor, ci cu emanațiile pe care le-ar produce nenumărate mulțimi de licurici. Această fosforescență devine atît de intensă, incit e cu putință să citești ca la licărirea unei îndepărtate aurore boreale. S-ar spune că Pacificul, după ce a topit în apa lui razele soarelui, le înapoiază acum, noaptea, în efluvii luminoase.

Curînd, Standard-Island taie cu prova sa masa meduzelor care se împarte în două ramuri și lunecă de-a lungul litoralului metalic. In cîteva ceasuri, insula e înconjurată de centura unduioasă a noctilucelor, a căror sursă luminoasă a rămas la fel de puternică... Fenomenul durează pînă la nașterea aurorei și piere o dată cu primele ei culori.

După șase zile, „Bijuteria Pacificului" atinge Ecuatorul — marele

cerc imaginar, care, reprezentat materialmente, ar tăia orizontul în două părți egale. Din acest loc pot fi văzuți, în același timp, amîndoi polii bolții cerești — unul la nord, aprins de sclipirile Stelei Polare, altul la sud, decorat, ca pieptul unui soldat, cu Crucea Sudului.

De cînd a părăsit arhipelagul hawaian, Standard-Island a străbătut o distanță de aproape 600 de kilometri. Este pentru a doua oară de la crearea sa că trece dintr-o emisferă într-alta traversînd linia echinoxială. Acest eveniment constituie o sărbătoare pentru populația miliardeză. Se vor organiza jocuri publice în parc, curse de automobile electrice împrejurul insulei. De pe platforma observatorului va țîșni un magnific foc de artificii ale cărui fuzee, rachete șerpuitoare, bombe cu culori schimbătoare vor rivaliza cu splendorile înstelate ale firmamentului.

După cum bănuiți, e vorba de o imitație a scenelor fanteziste obișnuite pe navele care ating Ecuatorul — ceva asemănător cu Botezul Ecuatorului, ceremonie săvîrșită față de străinii care n-au mai pătruns în emisfera australă...

Sărbătoarea are loc în după-amiaza zilei de 5 august. În afară de vameși, care nu-și pot părăsi niciodată postul, funcționarii au primit concediu. Orice activitate încetează în oraș și în porturi. Elicele nu mai funcționează. De altfel, Standard-Island nu stă pe loc. Un curent ușor o poartă către linia care desparte cele două emisfere ale globului.

În marea sală a cazinoului, membrii cvartetului sînt botezați chiar de mîna lui Cyrus Bikerstaff. Guvernatorul le oferă cupele spumegînde, și șampania curge în valuri.

Parizienii răspund acestei dovezi de simpatie prin executarea celor mai frumoase opere din repertoriul lor. Audiția este gratuită. Lumea se strivește la uși, se înăbușă în sală. Bucățile trebuie bisate, trisate, și guvernatorul înmînează executanților o medalie de aur încercuită cu diamante, avînd pe o față emblema orașului Milliard-City, iar pe cealaltă aceste cuvinte în limba franceză :

„Oferită cvartetului concertant de către compania, municipalitatea și populația din Standard-Island".

Dacă toate aceste onoruri nu pătrund pînă în adîncul inimii neîmpăcatului violoncelist, aceasta se datorește faptului că are un caracter groaznic, după cum îi repetă camarazii săi.

„Să așteptăm sfîrșitul" — se mulțumește el să răspundă, chinuindu-și barba cu o mînă febrilă.

La ora 10 și 35 de minute seara, după calculul făcut de astronomii de pe Standard-Island, insula cu elice trebuie să taie linia echinoxială. Exact în această clipă, una dintre piesele bateriei Pintenului va trage o lovitură de tun. Un fir leagă bateria cu aparatul electric așezat în centrul pieței observatorului. Extraordinară satisfacție pentru acela dintre notabili căruia îi va reveni onoarea să trimită curentul declanșator al formidabilei detunături !

Două personaje importante pretind această onoare. Sînt — e ușor de ghicit — Jem Tankerdon și Nat Coverley. De aici, marea încurcătură a lui Cyrus Bikerstaff. Discuțiile purtate anterior între primărie și

cele două sectoare ale orașului n-au dat nici un rezultat. La rugămintea guvernatorului, s-a amestecat și Calistus Munbar. Dar, în ciuda priceperii sale atît de cunoscute și a resurselor spiritului său diplomatic, supraintendentul a eșuat în această misiune. Jem Tankerdon nu vrea să cedeze lui Nat Coverley, care refuză să se dea în lături în fața lui Jem Tankerdon. Se așteaptă o ciocnire.

Ciocnirea n-a întîrziat să se producă în întreaga-i violență, cînd cei doi șefi s-au întîlnit în piață. Aparatul e la cinci pași de ei... E destul să fie atins cu vîrful degetului.

Foarte tulburată din pricina acestei chestiuni de întîietate, mulțimea a invadat grădina.

După concert, Sébastien Zorn, Yvernès, Frascolin, Pinchinat s-au dus și ei în scuar, curioși să observe fazele rivalității. Dată fiind dispoziția babordezilor și a tribordezilor, rivalitatea aceasta prezintă o gravitate excepțională pentru viitor.

Cei doi notabili înaintează, fără să se salute măcar cu o ușoară înclinare a capului.

— Cred, domnule, spune Jem Tankerdon, că nu-mi veți disputa onoarea...

— Este exact ceea ce aștept de la dumneavoastră, răspunde Nat Coverley.

— Nu voi îngădui să fiu insultat în public...

— Nici eu...

— Vom vedea! strigă Jem Tankerdon, făcînd un pas către aparat.

Nat Coverley înaintează și el. Partizanii celor doi notabili încep să se amestece în ceartă. Dintr-o parte și din cealaltă se iscă provocări necuviincioase. Walter Tankerdon este gata să susțină drepturile tatălui său și totuși, cînd o vede pe miss Coverley, care se ține mai la o parte, e vizibil încurcat.

Se apropie totuși clipa în care Pintenul insulei va tăia linia echinoxială. Semnalul nu mai poate să întîrzie.

— Am o idee! murmură Pinchinat.

— Care? întreabă Yvernès.

— Am să trîntesc un pumn în butonul aparatului, și asta o să-i împace...

— Să nu faci asta! spune Frascolin, oprindu-l cu un braț viguros.

Nu se știe cum ar fi luat sfîrșit incidentul dacă nu s-ar fi auzit o detunătură. Această detunătură nu vine de la bateria Pintenului. Este o lovitură de tun din larg, auzită foarte limpede.

Mulțimea rămîne în așteptare.

Ce semnificație poate să aibă descărcarea unei guri de foc care nu aparține artileriei insulei?

O telegramă trimisă de Tribord-Harbour dă aproape imediat explicația: la două sau trei mile depărtare, o navă în primejdie și-a semnalat prezența și a cerut ajutor.

Fericită și neașteptată diversiune! Nimeni nu se mai gîndește să se certe în fața butonului electric și să salute trecerea Ecuatorului. Nici nu mai e timp, de altfel. Linia a fost depășită, și lovitura regle-

mentară a rămas în țeava tunului. In definitiv, e mai bine așa pentru onoarea familiilor Tankerdon și Coverley.

Publicul părăsește piața și, cum tramvaiele nu mai funcționează, se îndreaptă repede pe jos către digurile de la Tribord-Harbour.

După semnalul primit din larg, ofițerul portului a luat măsurile necesare. O șalupă electrică s-a avintat în larg și, în clipa în care sosește mulțimea, ambarcația se întoarce cu naufragiații culeși de pe nava înghițită de abisurile Pacificului.

Această navă este cuterul malaiez care a urmărit Standard-Island de la plecarea sa din arhipelagul Sandwich.

CAPITOLUL XI
INSULELE MARCHIZE

In dimineața zilei de 29 august, „Bijuteria Pacificului" se află în preajma arhipelagului Marchizelor, situat între 7°55′ și 10°30′ latitudine sudică și 141° și 143°6′ longitudine vestică de meridianul Parisului.

Acest arhipelag, care se întinde pe 195 de mile în lungime și 48 de mile în lățime, acoperind o suprafață de 13.000 km², nu cuprinde nici 24.000 de indigeni.

Va crește oare populația marchizană cînd se va deschide o nouă cale de comunicație între cele două Americi *? Viitorul o va spune. Dar în ceea ce privește populația insulei cu elice, ea a crescut prin salvarea malaiezilor, înfăptuită în seara zilei de 5 august.

Sint 10 la număr, în afară de căpitan, un bărbat cu o figură energică, cum am mai spus, în vîrstă de 40 de ani și al cărui nume este Sarol. Matelotii sînt oameni vînjoși, aparținînd rasei originare din insulele cele mai îndepărtate ale Malaeziei occidentale. Cu trei luni în urmă, Sarol îi condusese la Honolulu cu o încărcătură de coprah.** Cînd Standard-Island se opri acolo pentru 10 zile, apariția ei le stîrni interesul. N-au vizitat-o — căci autorizația se obținea foarte greu —, dar micul lor cuter s-a învîrtit deseori în jurul ei ca s-o observe mai deaproape. Prezența lui stăruitoare nu trezise nici o bănuială, ca și plecarea din Honolulu la numai cîteva ore după insula cu elice. De altfel, de ce ar fi trebuit să neliniștească pe cineva un bastiment de 100 de tone cu o duzină de oameni pe bord ?...

Malaezii aceștia vorbesc curent limba engleză — ceea ce nu-i de mirare din partea unor indigeni din vestul Pacificului, unde preponderența britanică este un fapt de netăgăduit. După spusele lor, cu 24 de ore mai înainte, în timpul nopții de 4 spre 5 august, cuterul fusese abordat de un vapor în plină viteză. Ciocnirea trebuie să fi fost atît de ușoară pentru acel vas, încît el nu simțise nimic și-și continuase drumul, dacă nu cumva preferase să dispară cu rapiditate „pentru a se debarasa de reclamații costisitoare și neplăcute".

---

* E vorba de canalul Panama, a cărui construcție, începută în 1881 de francezul Ferdinand de Lesseps, a fost terminată de americani abia în 1914 (deci după 20 de ani de la apariția „Insulei cu elice").

** Miez uscat al nucii de cocos, din care se scoate uleiul.

Dar această lovitură neînsemnată pentru un vas de mare tonaj, al cărui trup de fier e lansat cu o viteză considerabilă, fusese groaznică pentru cuterul malaiez. Tăiat în fața catargului dinainte, era greu de explicat cum de nu se scufundase imediat. El se menținuse totuși la nivelul apei, și oamenii rămăseseră agățați de bordurile vasului. Dacă marea ar fi fost agitată, nici unul n-ar fi rezistat valurilor. Din fericire, curentul ii îndreptă spre est, apropiindu-i de Standard-Island...

Căpitanul Sarol povestise toate acestea mai întîi ofițerului care-l salvase, apoi comandorului Simcoë și guvernatorului Cyrus Bikerstaff, după ce primise toate îngrijirile de care el — ca, de altfel, întregul său echipaj — părea să aibă urgentă nevoie.

Se pune problema repatrierii naufragiaților, care se îndreptau către Noile Hebride. Standard-Island coboară spre sud-est și nu poate să-și modifice itinerarul. Cyrus Bikerstaff le propune naufragiaților să-i debarce la Nuka Hiva. Acolo vor aștepta trecerea unui vas de comerț care să-i ducă pînă la Noile Hebride.

Malaezii par foarte dezolați. Această propunere îi lovește dureros pe sărmanii oameni fără resurse, lipsiți de tot avutul lor prin pierderea cuterului și a încărcăturii sale. Să aștepți în insulele Marchize înseamnă să riști a rămîne acolo un timp nesfîrșit de lung. Cum și din ce vor trăi?

— Domnule guvernator, spune căpitanul, ne-ați salvat de la moarte și nu știm cum să vă dovedim recunoștința noastră... Vă rugăm totuși să ne asigurați întoarcerea în condiții mai bune...

— În ce fel?

— La Honolulu se spunea că Standard-Island trebuia să viziteze insulele Marchize, Pomotu, insulele Societății, apoi să se îndrepte spre vestul Pacificului...

— E adevărat, încuviințează guvernatorul. E chiar foarte probabil că vom înainta pînă la insulele Fidji înainte de a ne întoarce în golful Madeleine...

— Fidji, reia căpitanul, este un arhipelag englez, unde vom găsi cu ușurință un mijloc de a ajunge la Noile Hebride. Dacă ați vrea să ne îngăduiți pînă acolo...

— Nu pot să vă promit nimic în această privință. Ne este interzis să acordăm azil străinilor. Să așteptăm sosirea noastră la Nuka Hiva. Voi consulta administrația din golful Madeleine prin cablu, și, dacă ea consimte, vă vom conduce la Fidji, de unde repatrierea voastră va fi într-adevăr mai ușoară.

...La mică distanță de țărmul insulei Nuka Hiva, sonda indică mari adîncimi. In împrejurimile golfului se poate însă ancora la 40 sau 50 de brațe *. Standard-Island se oprește deci foarte aproape de Golful Taïo Haé, în după-amiaza zilei de 31 august.

Insula Nuka Hiva măsoară 17 mile de la est la vest și 10 mile de la nord la sud. Climatul său este sănătos, iar temperatura seamănă

---

* Braț — Unitate de măsură maritimă egală cu 1,62 m.

cu aceea a zonelor intertropicale, cu moderația pe care o aduc vînturile alizee.

In ceea ce privește populația arhipelagului Marchizelor, a trebuit să se revină asupra exagerărilor primilor descoperitori, care o apreciaseră la 100.000 de locuitori.

Intemeindu-se pe documente serioase, Elisée Réclus * o evaluează la mai puțin de 6.000 de suflete pentru întregul grup, dintre care majoritatea pe Nuka Hiva. Dacă în vremea lui Dumont d'Urville ** existau 8.000 de nukahivieni, numărul lor n-a încetat să descrească. Cărui fapt i se datorește această depopulare? Exterminării indigenilor în războaie, răpirii bărbaților pentru plantațiile peruviene, abuzului de băuturi tari și, în sfîrșit (pentru ce să nu mărturisim?), tuturor relelor pe care le aduce cotropirea, chiar atunci cînd cotropitorii aparțin raselor civilizate.

În cursul acestei săptămîni de repaus, miliardezii fac numeroase vizite la Nuka Hiva. În ceea ce îi privește, Sébastien Zorn și camarazii săi întreprind lungi excursii, a căror parte plăcută răscumpără din plin oboseala.

Indigenii aparțin unui tip uman remarcabil. E ușor de recunoscut caracterul asiatic, ceea ce dovedește o origine foarte diferită de a celorlalte neamuri oceaniene. Sînt de talie mijlocie, foarte bine proporționați, foarte musculoși, cu pieptul lat. Au membrele fine, chipul oval, fruntea înaltă, ochii negri cu gene lungi, nasul acvilin, dinții albi și regulați, tenul nici roșu, nici negru, ci bronzat ca al arabilor, o fizionomie plină de veselie și de blîndețe în același timp.

Tatuajul a dispărut aproape cu totul. El este înlocuit acum cu haine de bumbac.

„Foarte frumoși acești oameni — spune Yvernès... — mai puțin poate ca în epoca în care erau îmbrăcați doar cu șorțuri, se acopereau doar cu părul lor și-și agitau săgețile!“

Populația Nuka Hivei este împărțită în două clase, supuse legii tabuului. Această lege a fost născocită de cei puternici împotriva celor slabi, de cei bogați împotriva celor săraci, pentru a-și apăra privilegiile și avuțiile.

Culoarea tabuului este albul, și oamenii de rînd n-au dreptul să atingă obiectele declarate tabu, locul sacru, monumentul funerar, casele șefilor. De aici, o clasă tabu, căreia îi aparțin preoții, vrăjitorii sau tuașii, akarkișii sau șefii civili — și o clasă neocrotită de tabu, în care se numără cea mai mare parte a femeilor, precum și poporul de jos. Acestora le este oprit nu numai să atingă un obiect tabu, dar și să-și arunce ochii asupra lui.

...La 5 septembrie, Standard-Island a părăsit golful Taïo Haé. Ea lasă în urmă spre est insula Hua Huna (Kahuga), cea mai răsăriteană din primul grup, căreia nu i se văd decît înălțimile înverzite. E de la

* Elisée Réclus — cunoscut geograf francez (1830—1905). A participat cu însuflețire la Comuna din Paris.

** Dumont d'Urville — navigator francez (1790—1842). A făcut o călătorie în jurul lumii explorînd și regiunile antarctice.

sine înţeles că trecînd de-a lungul acestei insule Standard-Island are grijă să-şi încetinească mersul. Altfel, imensa ei masă lansată cu toată viteza ar produce o ridicare a apelor mării, care ar arunca ambarcaţiile pe coastă şi ar inunda litoralul.

După ce trece la vest de Motane, o insulă stearpă, fără adăposturi şi fără locuitori, comandorul Simcoë se îndreaptă către Fatu Hiva, vechea insulă a lui Cook. De fapt nu-i decît o stîncă enormă pe care se prăsesc păsările zonei tropicale : un fel de căpăţînă de zahăr cu o circumferinţă de 3 mile !

Aceasta este ultima insuliţă din sud-est pe care miliardezii o pierd din vedere în după-amiaza zilei de 9 septembrie. Conformîndu-se itinerarului său, Standard-Island porneşte spre sud-vest pentru a se apropia de arhipelagul Pomotu.

În dimineaţa zilei de 11 septembrie, şalupa de la Babord-Harbour a cules una dintre geamandurile plutitoare de care sînt legate cablurile golfului Madeleine. Capătul acestui fir de aramă, izolat printr-un strat de gutapercă, este racordat cu aparatele observatorului, stabilindu-se astfel comunicaţia telefonică cu coasta americană.

Administraţia „Companiei Standard-Island" este consultată în problema naufragiaţilor malaezi. Autorizează ea guvernatorul să le acorde azil pînă în insulele Fidji, de unde repatrierea lor s-ar putea efectua în condiţii mai rapide şi mai puţin costisitoare ?

Răspunsul este favorabil. Standard-Island are chiar permisiunea de a naviga spre vest pînă la Noile Hebride, pentru a-i debarca acolo pe naufragiaţi, dacă notabilii din Milliard-City nu au nimic împotrivă.

Cyrus Bikerstaff informează de această hotărîre pe căpitanul Sarol, care îl roagă pe guvernator să transmită mulţumirile sale administraţiei din golful Madeleine.

CAPITOLUL XII

TREI SĂPTĂMÎNI ÎN INSULELE POMOTU

Cvartetul ar da dovadă de o revoltătoare nerecunoştinţă faţă de Calistus Munbar dacă nu i-ar mulţumi că l-a atras pe Standard-Island. Ce importanţă are mijlocul folosit de supraintendent pentru a face din artiştii parizieni oaspeţii sărbătoriţi, linguşiţi şi bine remuneraţi ai capitalei Milliard-City ? Dacă Sébastien Zorn nu încetează să se arate îmbufnat, aceasta se datoreşte faptului că ariciul cu ţepi ca de oţel nu se poate transforma într-o pisică cu blană moale. Dar Yvernès, Pinchinat, Frascolin el însuşi n-ar fi putut să viseze o existenţă mai încîntătoare. O excursie fără primejdii şi fără oboseală de-a lungul admirabilelor întinderi ale Pacificului ! Un climat care se păstrează totdeauna sănătos şi aproape totdeauna egal graţie schimbării de poziţie !...

Şi totuşi există cîteva puncte negre la orizont. Trebuie chiar să recunoaştem că aceste puncte negre se prefac încet, încet în nori puternic electrizaţi, care, nu peste multă vreme, vor putea provoca

furtuni, rafale și vijelii. Este neliniștitoare rivalitatea dintre Tankerdon și Coverley, rivalitate care crește din zi în zi. Oare cele două sectoare vor ajunge să se încaiere? Milliard-City este amenințat de tulburări, răzvrătiri? Vor avea oare administrația brațul destul de energic și guvernatorul Cyrus Bikerstaff mîna destul de puternică pentru a menține pacea între acești Capuleți și Monteghi ai insulei cu elice?... Greu de răspuns. Totul este posibil din partea unor rivali al căror amor propriu pare fără margini.

Or, de la incidentul care s-a produs cu prilejul trecerii Ecuatorului, cei doi miliardezi sînt dușmani declarați. Prietenii lor îi susțin de o parte și de alta. Legăturile dintre cele două sectoare au încetat. Membrii lor se evită, și dacă se întîlnesc e un prilej de a schimba gesturi amenințătoare și priviri crunte. S-a răspîndit chiar zvonul că vechiul comerciant din Chicago și cîțiva babordezi ar vrea să întemeieze o casă de comerț, că ar cere companiei autorizația de a crea o mare uzină, că ar importa 100.000 de porci cu gîndul de a-i tăia și a-i săra, pornind apoi să-i vîndă în diversele arhipelaguri ale Pacificului...

După toate acestea, e ușor de înțeles că palatul Tankerdon și palatul Coverley sînt două depozite de pulbere. Ar ajunge o scînteie pentru a le face să sară în aer împreună cu Standard-Island. Și să nu uităm că aparatul plutește deasupra celor mai adînci abisuri! E adevărat, explozia n-ar putea să fie decît pe de-a-ntregul morală, dacă ne este permis să ne exprimăm astfel, dar ea ar risca să aibă drept consecință expatrierea notabililor. Iată o hotărîre care ar compromite viitorul și, foarte probabil, situația financiară a „Companiei Standard-Island"!

Atmosfera e încărcată măcar de complicații amenințătoare, dacă nu chiar de catastrofe. Și cine știe dacă acestea din urmă nu sînt și ele de temut?...

Intr-adevăr, poate că autoritățile, mai puțin adormite într-o siguranță înșelătoare, ar fi trebuit să supravegheze îndeaproape pe căpitanul Sarol și pe malaezii săi, primiți cu atîta ospitalitate în urma naufragiului lor! Un observator mai atent ar constata că ei cutreieră fără încetare Standard-Island, studiind Milliard-City, așezarea bulevardelor sale, amplasamentul palatelor și hotelurilor, ca și cum ar încerca să alcătuiască un plan exact. Pot fi întîlniți în parc și pe cîmpie, se duc des la Babord-Harbour și Tribord-Harbour, observînd sosirile și plecările navelor. Sînt văzuți explorînd litoralul, pe care vameșii îl păzesc zi și noapte, ori vizitînd bateriile dispuse la prova și la pupa insulei. In definitiv, ce-i nefiresc în asta? Cum ar putea să-și petreacă timpul acești malaezi fără lucru? De ce să pară comportarea lor suspectă?...

Intr-o dimineață — la 17 septembrie —, Frascolin, instalat în biblioteca de la cazinou, este cuprins de dorința foarte firească de a consulta harta arhipelagului Pomotu. Cum deschide atlasul, cum își îndreaptă privirea asupra acestor regiuni ale Oceanului Pacific, el strigă:

— [illegible] de coarde! cum o să se descurce Ethel Simcoë în haosul ăsta [illegible] să găsească niciodată trecerea prin îngrămădirea de

insule și insulițe !... Sînt sute !... Un adevărat morman de pietricele în mijlocul unei bălți !...

Înțeleptul Frascolin are dreptate. Privind harta, e îngăduit să te miri că o navă, și cu atît mai mult un aparat marin ca Standard-Island, îndrăznește să se aventureze in acest arhipelag. Cuprins între paralelele sudice 17 și 28, între meridianele vestice 134 și 147, el este alcătuit dintr-o mie de insule și insulițe, de la Mata Hiva pînă la Pitcairn.

Totuși, oricît de primejdioasă ar fi navigația, comandorul Simcoë nu ezită. El cunoaște atît de bine aceste mări, încît i se poate acorda încredere deplină. Își manevrează insula ca pe o barcă. S-ar zice că o cîrmuiește cu vîsla. Frascolin poate să fie liniștit: ascuțișurile insulelor Pomotu nu vor zgîria carena de oțel a insulei cu elice.

Populația miliardeză nu vrea decît să se plimbe nepăsătoare prin acest arhipelag pe care l-a vizitat și anul trecut, mulțumindu-se să-i admire minunățiile în treacăt. Pinchinat, Frascolin, Yvernès ar fi dorit însă să se și oprească pentru a explora aceste insule create de munca polipierilor, deci artificiale... ca și Standard-Island...

— Numai că insula noastră se poate deplasa, observă comandorul Simcoë.

— Chiar prea mult, replică Pinchinat, pentru că nu se oprește nicăieri !

— Se va opri în insulele Hao, Anaa, Fakarava și veți avea plăcerea să le vizitați.

Standard-Island se oprește într-adevăr, la 23 septembrie, în fața insulei Hao, de care a putut să se apropie destul de mult datorită marii adîncimi a oceanului. Ambarcațiile sale conduc cîțiva vizitatori prin strîmtoarea al cărei țărm din dreapta e adăpostit sub o perdea de cocotieri. Satul principal e așezat pe o colină, la o distanță de 5 mile. El numără doar 200—300 de locuitori, cei mai mulți pescuitori de sidef folosiți ca atare de întreprinderile tahitiene.

Populația pomotuană nu trebuie judecată după insula Hao. Cvartetul poate să o observe în condiții mai avantajoase în insula Anaa, în fața căreia Standard-Island sosește în dimineața zilei de 27 septembrie.

Cum un număr de miliardezi coboară pe uscat, Sébastien Zorn și camarazii săi sînt printre primii, violoncelistul acceptînd să ia parte la excursie.

La început ei se îndreaptă spre satul Tuahora, după ce au studiat condițiile în care s-a format insula — formație comună întregului arhipelag. Aici marginea calcaroasă — lărgimea inelului, dacă vreți — este de 4—5 metri, foarte abruptă către mare și coborînd lin către laguna interioară. Pe acest inel sînt îngrămădiți mii de cocotieri, principala — pentru a nu zice unica — bogăție a insulei.

Trebuie să aducem elogii caselor din Tuahora. Ele nu mai sînt niște simple colibe, ci construcții confortabile și sănătoase, mobilate satisfăcător și așezate, cele mai multe, pe temelii de coral. Acoperișul este [illegible] din frunze de pandanus. Lemnul acestui arbore prețios este folosit pentru uși și ferestre. Ici și colo, casele sînt înconjurate de

grădini, pe care mîna indigenilor le-a umplut cu pămînt vegetal și al căror aspect este cu adevărat încîntător.

Dacă au tenul mai închis la culoare, fizionomia mai puțin expresivă și caracterul mai puțin îndatoritor decît frații lor din insulele Marchize, acești indigeni oferă însă frumoase specimene ale populației din Oceania ecuatorială.

După cum constată Frascolin, ocupația lor principală este fabricarea uleiului de cocos. Așa se explică marele număr de cocotieri de pe plantațiile de palmieri ale arhipelagului. Acești arbori se reproduc la fel de ușor ca excrescențele coraligene la suprafața atolilor. Dar ei au un dușman și excursioniștii parizieni l-au cunoscut într-o zi cînd se întinseseră pe țărmul lacului interior, ale cărui ape verzui contrastează cu azurul mării înconjurătoare.

La un moment dat, atenția și apoi oroarea instrumentiștilor e provocată de un foșnet în iarbă.

Și ce văd ?... Un crustaceu de o mărime enormă.

Prima lor mișcare este de a se ridica, a doua de a privi intrusul.

— Urît animal !... strigă Yvernès.

— Chiar pentru un crab ! adaugă Frascolin.

Un crab, într-adevăr — numit de indigeni birgo și aflat în mare număr pe aceste insule ! Labele lui dinainte formează o solidă pereche de clești sau de foarfeci, cu care reușește să deschidă nucile — hrana lui preferată. Acești birgo trăiesc într-un fel de vizuini, săpate adînc între rădăcini, unde îngrămădesc fibre de cocos în chip de așternut. Mai cu seamă în timpul nopții, ei pornesc în căutarea nucilor căzute, se cațără pe trunchiul și ramurile cocotierului ca să-i doboare fructele. După cum observă Pinchinat, crabul în cauză a fost apucat, pe semne, de o foame de lup, de vreme ce și-a părăsit în plină zi ascunzișul întunecos.

E lăsat în voia lui, căci operația promite să fie deosebit de interesantă : crabul zărește o nucă mare în mărăcinișuri ; îi sfîșie puțin cîte puțin fibrele cu ajutorul cleștilor ; apoi cînd nuca este dezgolită, atacă coaja tare, lovind-o, ciocănind-o în același loc. După ce reușește să facă o deschizătură, birgo scoate substanța dinăuntru cu ajutorul cleștilor din spate, al căror capăt este foarte subțiat.

— Natura a creat acest birgo pentru ca el să deschidă nuci de cocos..., spune Yvernès.

— Și a creat nuca de cocos ca să-l hrănească pe birgo, adaugă Frascolin.

— Dar dacă ne-am împotrivi intențiilor naturii, împiedicînd acest crab să mănînce această nucă, și această nucă să fie mîncată de acest crab ? propune Pinchinat.

— Eu cer să nu fie tulburat ! se opune Yvernès. Nici măcar un birgo nu trebuie să-și facă o părere proastă despre călătorii parizieni !

Toți consimt, și crabul, care a aruncat fără îndoială o privire mînioasă lui Pinchinat, privește acum cu recunoștință prima vioară a cvartetului concertant.

După trei ore de oprire în fața insulei Anaa, Standard-Island

pornește spre nord. Ea pătrunde în harababura de insulițe și de insule printre care comandorul Simcoë navighează cu o siguranță desăvîrșită. Se înțelege de la sine că în aceste condiții Milliard-City este părăsit de locuitorii săi. Ei își petrec timpul pe litoral, și mai ales în regiunea care se învecinează cu bateria Pintenului. Mereu se ivesc noi insule, mai bine zis boschete înverzite care par să plutească la suprafața apei. S-ar spune că e o piață de flori pe unul dintre canalele Olandei. Numeroase pirogi dau tîrcoale celor două porturi ale insulei cu elice. Cînd se trece la mică distanță de falezele madreporice, femeile indigene se apropie înot. Dacă ele nu-i însoțesc pe bărbați în bărci, aceasta se datorește faptului că ambarcațiile sînt tabu pentru sexul frumos pomotuan.

La 4 octombrie, Standard-Island se oprește în fața insulei Fakarava.

Cu toate că a devenit capitala arhipelagului, Fakarava nu-i de talia rivalei sale Anaa. Satul principal nu-i la fel de pitoresc sub verdeața arborilor, și, de altfel, locuitorii sînt aici mai puțin sedentari. În afară de fabricarea uleiului de cocos, ei se ocupă cu pescuirea scoicilor cu perle. Comerțul cu sideful pe care-l scot din această exploatare îi obligă să frecventeze insula vecină, Toau, utilată special pentru această industrie. Cufundători îndrăzneți, indigenii nu se codesc să coboare pînă la adîncimi de 20 și 30 de metri, obișnuiți să suporte lesne presiunile de acolo și să-și țină răsuflarea mai mult de un minut.

Cîțiva dintre acești pescuitori au fost autorizați să ofere produsele pescuitului lor, sidef sau perle, notabililor din Milliard-City. Desigur, bijuteriile nu le lipsesc bogatelor doamne ale orașului. Dar perlele în stare brută nu se găsesc pe toate drumurile, și, prezentîndu-se această ocazie, pescuitorii sînt devalizați, smulgîndu-li-se comorile la prețuri de necrezut. În clipa în care doamna Tankerdon cumpără o perlă de mare valoare, este cu totul firesc ca doamna Coverley să-i urmeze exemplul. Din fericire, au la dispoziție multe asemenea obiecte, căci altminteri, nu se știe unde s-ar fi oprit supralicitările...

După vreo 12 zile, la 13 octombrie, „Bijuteria Pacificului" se pregătește de plecare dis-de-dimineață. Părăsind capitala insulelor Pomotu, ea atinge limita occidentală a arhipelagului. Comandorul Simcoë nu mai are grija fantasticei îngrămădiri de insule și insulițe, recifuri și atoli. În larg se întinde această regiune a Pacificului, care, pe un spațiu de 4 grade, desparte arhipelagul Pomotu de arhipelagul Societății. Îndreptîndu-se spre sud-vest sub impulsul celor 10.000.000 de cai putere ai mașinilor sale, Standard-Island pornește către insula atît de poetic cîntată de Bougainville *, încîntătoarea Tahiti.

CAPITOLUL XIII
ODIHNĂ LA TAHITI

Arhipelagul Societății sau Tahiti este cuprins între 15°52′ și 17°49′ latitudine meridională și între 150°8′ și 156°30′ longitudine la vest de

* L. A. de Bougainville — navigator francez (1729—1811). A făcut o călătorie în jurul lumii.

meridianul Parisului *. El acoperă o suprafaţă de 2.200 de kilometri pătraţi.

Standard-Island ajunge în preajma insulei Tahiti în zorii zilei de 17 octombrie. In timpul nopţii a fost observat farul de la capul Venus. O zi ar fi fost de ajuns pentru a străbate drumul pînă la capitala Papeete, situată în nord-vest, dincolo de cap. Dar consiliul notabililor s-a intrunit sub preşedinţia guvernatorului. Ca orice consiliu bine echilibrat, el s-a scindat în două tabere. Unii, cu Jem Tankerdon, s-au pronunţat pentru vest; alţii, cu Nat Coverley, s-au pronunţat pentru est. Cyrus Bikerstaff, avind dreptul de a hotări în caz de paritate, a decis că vor ajunge la Papeete ocolind insula pe la sud. Hotărîrea nu poate decît să-i satisfacă pe membrii cvartetului, căci ea le va permite să admire în întreaga sa frumuseţe această perlă a Pacificului.

Insula Tahiti este destinată să devină un loc de repaus. In fiecare an, înainte de a-şi urma ruta către Tropicul Capricornului, Standard-Island se va opri în apropiere de Papeete. Primiţi cu simpatie de către autorităţile franceze şi de indigeni, locuitorii ei îşi arată recunoştinţa deschizîndu-şi larg porţile sau mai bine zis porturile. Militari şi civili din Papeete străbat deci cîmpia, parcul, bulevardele şi fără îndoială că nici un incident nu va tulbura aceste legături de prietenie. Prin reciprocitate, miliardezii au latitudinea de a vizita insulele grupului cînd comandorul Simcoë va face escală într-una sau alta.

In vederea acestei opriri mai îndelungate, cîteva familii s-au gîndit să închirieze vile în împrejurimile oraşului Papeete şi le-au reţinut dinainte telegrafic.

Printre notabilii care-şi părăsesc palatele în schimbul confortabilelor locuinţe tahitiene, trebuie să-i amintim pe Tankerdon şi pe Coverley. Domnul şi doamna Tankerdon, fiii şi fiicele lor se instalează de a doua zi într-o locuinţă pitorească aşezată pe înălţimile capului Tatao. Domnul şi doamna Coverley, miss Diana şi surorile sale au închiriat o vilă minunată, pierdută sub arborii uriaşi ai capului Venus. Intre aceste locuinţe e o distanţă de mai multe mile, pe care Walter Tankerdon o socoteşte poate cam prea mare...

— Nu putem spera că rivalitatea acestor familii va lua sfîrşit? întreabă Frascolin.

— Cine ştie? răspunde Calistus Munbar. Asta depinde poate de simpaticul Walter şi de încîntătoarea Diana...

Nu mi se pare totuşi că pînă acum acest moştenitor şi această moştenitoare..., observă Yvernès.

— E destul să se ivească o ocazie, replică supraintendentul, şi dacă hazardul nu-şi face datoria, îl vom înlocui noi... spre binele insulei noastre mult iubite.

La 21 octombrie, cei 4 parizieni debarcă la Papeete. N-au invitat pe nimeni să-i întovărăşească — nici măcar pe Athanase Dorémus, ale

---

* Meridianul Internaţional al Observatorului de la Greenwich (Anglia) a fost adoptat de Franţa abia după 20 de ani de la scrierea acestui roman, la 9 martie 1914.

rărui picioare n-ar fi rezistat unor peregrinări atît de lungi. Muzicienii sînt liberi ca aerul — școlari în vacanță, fericiți să calce pe un sol veritabil de stînci și de pămînt vegetal.

În primul rînd, ei vizitează Papeete. Capitala arhipelagului este, fără îndoială, un oraș frumos. Cvartetul simte o adevărată plăcere să-și piardă vremea hoinărind pe sub arborii care umbresc casele de pe plajă, magazinele marinei, localurile și principalele întreprinderi de comerț, așezate în partea cea mai îndepărtată a portului. Apoi artiștii noștri se aventurează în interiorul orașului.

Străzile largi sînt mărginite de grădini pline de verdeață și prospețime. Chiar la această oră matinală, e un necontenit du-te-vino de europeni și de indigeni. Animația va fi și mai mare după 8 seara, prelungindu-se toată noaptea. E ușor de înțeles că nopțile tropicale, și, mai cu seamă, nopțile tahitiene, nu sînt menite să fie pierdute într-un pat...

Cît despre case, e ușor să le deosebești pe cele europene de cele tahitiene. Primele, construite aproape toate din lemn și ridicate pe blocuri de zidărie, nu lasă nimic de dorit în privința confortului. Celelalte, destul de rare în oraș, presărate cu fantezie sub umbrare, sînt construite din trunchiuri de bambus și tapisate cu rogojini, ceea ce le face să fie curate, aerisite și plăcute.

Dar indigenii ?

Tahitienii sînt, foarte probabil, de origine malaeză, aparținînd acestei rase pe care ei o numesc maori. Bărbații sînt înalți, au tenul roșiatic, lăsînd parcă să se vadă iuțeala sîngelui, forme admirabile, așa cum ni le-au păstrat statuile antice, o fizionomie blîndă și plăcută. Sînt într-adevăr superbi acești maori, cu ochii lor mari și vii, cu buzele puțin cam groase, dar fin desenate. Acum tatuajul de război e pe cale de dispariție, împreună cu ocaziile care-i dădeau naștere odinioară

Cît despre femei, ele sînt încă poeticele și grațioasele otahitiene ale lui Bougainville. Uneori petalele albe ale tiarei (un fel de gardenie) se amestecă cu șuvițele negre răsfirate pe umerii lor, alteori poartă o pălărie ușoară, făcută din scoarța unui mugure de cocotier... Adăugați farmecul costumului, ale cărui culori se schimbă ca într-un caleidoscop, la cea mai mică mișcare, grația mersului, moliciunea gesturilor, dulceața surîsului, privirile adînci, sonoritatea armonioasă a vocii, și veți înțelege de ce cînd unul spune : „Doamne, ce băieți frumoși !", ceilalți răspund în cor : „Și ce fete frumoase !".

Desigur că excursioniștii nu puteau să se întoarcă în fiecare seară la Papeete sau pe Standard-Island. Pretutindeni însă, în sate, în locuințele izolate, la coloni și la indigeni, ei sînt primiți cu tot atîta simpatie și confort.

Pentru ziua de 7 noiembrie, au proiectat să viziteze capul Venus, excursie pe care trebuie să o facă orice turist demn de acest nume.

Ei pleacă dis-de-dimineață, cu pasul ușor, traversînd rîul Fantahua. Urcă apoi valea rîului pînă la o cascadă răsunătoare, de două ori mai înaltă decît Niagara, dar mult mai îngustă, care cade de la 75 de metri cu un zgomot plin de măreție. Urmînd drumul agățat de coasta colinei

Taharahi, ajung pe ţărmul mării, în dreptul muntelui singuratic pe care Cook l-a botezat Capul Copacului — nume justificat în acea epocă prin prezenţa unui arbore singuratic, mort acum de bătrîneţe. Un bulevard plantat cu arbori magnifici îi călăuzeşte, pornind din satul Taharahi, pînă la farul care se înalţă pe cea mai înaintată limbă de pămînt.

Familia Coverley şi-a fixat reşedinţa aici, pe coasta unei coline înverzite. Nu există deci nici un motiv serios pentru ca Walter Tankerdon — a cărui vilă se află departe, foarte departe, dincolo de Papeete — să se plimbe prin aceste locuri. Parizienii îl zăresc totuşi. Tînărul a ajuns, călare, în împrejurimile casei Coverley. Schimbînd un salut cu turiştii francezi, el îi întreabă dacă au de gînd să se întoarcă la Papeete în aceeaşi seară.

— Nu, domnule Tankerdon, răspunde Frascolin. Am primit o invitaţie din partea doamnei Coverley şi vom petrece, probabil, noaptea la vilă.

— Atunci, domnilor, vă spun la revedere.

Se pare că chipul tînărului s-a întunecat, cu toate că nici un nor nu trece prin dreptul soarelui.

Şi Walter Tankerdon dă pinteni calului, îndepărtîndu-se în trap mărunt, după ce a aruncat o ultimă privire asupra vilei albe, ascunse între arbori.

— Eh, oftează Pinchinat, poate că încîntătorul cavaler ar fi vrut să ne însoţească...

— Da, adaugă Frascolin, şi este evident că prietenul nostru Munbar ar putea să aibă dreptate! Walter e nefericit că n-a putut s-o întîlnească pe miss Dy Coverley.

— Ceea ce dovedeşte că miliardul nu face fericirea, încheie Yvernès, acest mare filozof.

Cvartetul este primit în vilă cu aceeaşi căldură ca în palatul de pe Bulevardul 15. E o reuniune simpatică, de la care arta nu poate lipsi. Se cîntă o muzică de bună calitate, bineînţeles, la pian. Doamna Coverley descifrează cîteva partituri noi. Miss Dy cîntă ca o veritabilă artistă, iar Yvernès, care este înzestrat cu o frumoasă voce de tenor, şi-o împleteşte cu aceea a tinerei fete.

Nu se ştie prea bine de ce — poate chiar intenţionat —, Pinchinat aminteşte că el şi camarazii săi l-au zărit pe Walter Tankerdon plimbîndu-se în împrejurimile vilei. Să fie aceasta o manevră dibace? N-ar fi fost mai bine să tacă?... Nu, şi dacă supraintendentul ar fi fost acolo n-ar fi putut decît să-l aprobe. Un surîs uşor, aproape imperceptibil, lunecă pe buzele fetei, ochii ei frumoşi strălucesc viu, iar cînd reîncepe să cînte vocea i-a devenit parcă mai pătrunzătoare.

Doamna Coverley o priveşte o clipă, mulţumindu-se să spună în timp ce domnul Coverley încruntă sprinceana:

— Nu eşti obosită, copila mea?

— Nu, mamă.

— Şi dumneavoastră, domnule Yvernès?

— Cîtuşi de puţin, doamnă.

Serata continuă, şi este aproape miezul nopţii cînd domnul Coverley socoteşte că a venit ora somnului.

A doua zi, încîntat de această primire simplă şi cordială, cvartetul face cale întoarsă către Papeete.

Oprirea la Tahiti nu trebuie să dureze mai mult de o săptămînă. Urmîndu-şi itinerarul hotărît mai dinainte, Standard-Island va porni din nou către sud-vest...

La 19 noiembrie, cînd soarele se pleacă la orizont, dispar ultimele înălţimi ale arhipelagului. Şi cine l-ar observa în această clipă pe căpitanul *Sarol* ar fi izbit de focul sumbru al privirilor sale, de expresia sălbatică a chipului său în timp ce, cu o mînă amenințătoare, le arată malaezilor drumul spre Noile Hebride, situate la 1.200 leghe spre vest!

CAPITOLUL XIV

ÎN INSULELE COOK

Plecată de 6 luni din golful Madeleine, Standard-Island străbate Pacificul din arhipelag în arhipelag. Nici un accident nu s-a produs în timpul minunatei sale croaziere. În această epocă a anului, regiunile zonei ecuatoriale sînt liniştite, vînturile alizee bat cu regularitate între cele două tropice. De altfel, cînd se dezlănţuie o vijelie sau o furtună, temelia solidă pe care se sprijină Milliard-Cityul, porturile, parcul, cîmpia nu simte nici cea mai mică zguduitură. Vijelia trece, furtuna se linişteşte. Cei de pe „Bijuteria Pacificului" abia le bagă în seamă. Ceea ce ar fi mai de temut în asemenea condiţii este monotonia unei existenţe prea uniforme. Dar parizienii noştri sînt primii de acord că nu se poate vorbi despre aşa ceva. În imensul deşert al oceanului, oazele se succed — de pildă arhipelagurile care au fost vizitate: Sandwich, Marchizele, Pomotu, insulele Societăţii şi cele care vor fi explorate înainte de a relua drumul spre nord, insulele Cook, Samoa, Tonga, Fidji, Noile Hebride, poate şi altele. Sînt tot atîtea ocazii aşteptate cu nerăbdare, care vor îngădui să fie străbătute aceste regiuni, atît de interesante din punct de vedere etnografic.

În ceea ce-i priveşte pe membrii Cvartetului concertant, nu le-ar da prin gînd să se plîngă chiar dacă ar avea timp pentru asta. Pot ei să se considere izolaţi de restul lumii? Nu există oare servicii poştale care fac legătura cu cele două continente? Petrolierele aduc cu regularitate combustibilul necesar uzinelor, şi nu trec două săptămîni fără ca navele să descarce la Tribord-Harbour sau Babord-Harbour mărfuri de tot soiul şi, împreună cu ele, informaţiile şi noutăţile care-i distrează pe miliardezi în timpul liber.

Se înţelege de la sine că salariul artiştilor este plătit cu o punctualitate care dovedeşte inepuizabilele resurse ale companiei. Mii de dolari se îngrămădesc în buzunarele lor şi vor fi bogaţi, foarte bogaţi la sfîrşitul angajamentului. N-au dus niciodată o asemenea viaţă şi fără îndoială că nu pot să regrete rezultatele „relativ mediocre" ale turneelor prin S.U.A.

— Ia spune, îl întreabă într-o zi Frascolin pe violoncelist, ţi-ai schimbat părerile preconcepute despre Standard-Island?

— Nu, răspunde Sébastien Zorn.

— Şi totuşi, intervine Pinchinat, vom avea punga plină la sfîrşitul croazierei!

— Nu-i totul să ai punga plină, mai trebuie să fii sigur că o iei cu tine!

— Şi nu eşti sigur?

— Nu.

Ce să mai spui la asta?

Totuşi viitorul pare mai sigur ca oricînd. S-ar zice că rivalitatea dintre cele două sectoare a intrat într-o fază mai potolită. Supraintendentul e şi mai agitat de la „marele eveniment al balului primăriei". Da! Walter Tankerdon a dansat cu miss Dy Coverley. Se poate trage concluzia că raporturile dintre cele două familii ar fi mai puţin încordate? E sigur doar că Jem Tankerdon şi prietenii săi nu mai spun că vor face din Standard-Island o insulă industriaiă şi comercială. In sfîrşit, în înalta societate se discută mult despre incidentul de la bal. Spiritele pătrunzătoare văd în asta o apropiere, poate mai mult decît o apropiere, o unire care va pune capăt neînţelegerilor personale şi publice. Şi dacă aceste previziuni se realizează, doi tineri demni unul de altul vor vedea împlinindu-se dorinţa lor cea mai scumpă, după cum sîntem în drept s-o afirmăm. E neîndoielnic că Walter Tankerdon n-a putut să reziste farmecelor Dianei Coverley. Dată fiind situaţia, el n-a încredinţat nimănui secretul sentimentelor sale. Miss Dy a ghicit, a înţeles şi a fost mişcată de această discreţie. Poate chiar că a văzut limpede în inima ei, care-i gata să răspundă celei a lui Walter?... Ea n-a lăsat să se vadă nimic, păstrîndu-se în rezerva pe care i-o dictează demnitatea sa şi antipatia declarată dintre cele două familii.

Iată în ce stadiu se află lucrurile. De cînd nu mai pot să se înşele asupra naturii sentimentelor lor, tinerii au schimbat rareori cîte o privire, dar nu şi-au vorbit niciodată. Dacă se întîlnesc, aceasta se întîmplă doar în saloanele oficiale, la recepţiile guvernatorului, în timpul vreunei ceremonii de la care notabilii miliardezi nu pot să lipsească, fie chiar numai pentru că rangul lor o cere. Or, în aceste împrejurări, Walter şi miss Dy afişează o totală indiferenţă, aflîndu-se pe un teren unde orice imprudenţă ar putea avea consecinţe supărătoare...

Este interesant de remarcat că de la balul primăriei Walter se înclină respectuos în faţa doamnei Coverley şi a Dianei de cîte ori le întîlneşte, iar mama şi fiica îi răspund la salut.

Dacă ar fi să-l credem pe supraintendent, acesta e un pas imens, „un salt în viitor!".

In dimineaţa zilei de 25 noiembrie se petrece un fapt care n-are nici o legătură cu situaţia celor două familii.

In zori, oamenii de veghe semnalează mai multe vase de război, care se îndreaptă spre sud-vest. Vasele navighează în linie, păstrînd distanţa între ele. Nu poate fi decît o divizie a uneia dintre escadrele din Pacific.

Comandorul Simcoë îl înştiinţează telegrafic pe guvernator, şi acesta dă ordin să se schimbe saluturi cu navele de război. Frascolin, Yvernès, Pinchinat se urcă în turnul observatorului, doritori să asiste la acest schimb de politeţe internaţională.

Lunetele sînt îndreptate asupra celor 4 bastimente, aflate încă la o depărtare de 5—6 mile. Nici un pavilion nu flutură pe catarg, şi naţionalitatea lor nu poate fi recunoscută

Cînd nu mai sînt decît la o milă şi jumătate, unul dintre ofiţeri poate să afirme că vasele alcătuiesc divizia navală britanică din Pacificul de vest, unde arhipelagurile Tonga, Samoa, Cook aparţin Marii Britanii sau se află sub protectoratul său.

Ofiţerul e gata să înalţe pavilionul insulei cu elice. Se aşteaptă ca vasul amiral al diviziei să dea salutul.

Minutele trec.

— Dacă sînt englezi, observă Frascolin, nu se prea grăbesc să fie politicoşi.

— Ce vrei? răspunde Pinchinat, John Bull are de obicei pălăria înşurubată pe cap, şi deşurubarea cere destul de mult timp

Ofiţerul ridică din umeri.

— Sînt într-adevăr englezi, spune el. Îi cunosc, nu vor saluta.

Divizia trece fără să se sinchisească de Standard-Island, ca şi cum n-ar fi existat. Şi, de altfel, în virtutea cărui drept există ea? Cu ce drept vine să încurce navigaţia pe aceste meleaguri ale Pacificului? De ce să-i acorde atenţie Anglia cînd ea n-a încetat să protesteze împotriva fabricării acestei maşini enorme, care, cu riscul de a prilejui abordaje, pluteşte pe mări şi taie drumurile maritime?...

Divizia s-a îndepărtat ca un domn prost crescut care refuză să recunoască oamenii pe trotuarele din Regent-Street sau din Strand. Pavilionul insulei cu elice rămîne la piciorul catargului.

E uşor să ne închipuim cum e tratată în oraş şi în porturi această arogantă Anglie, acest perfid Albion, această Cartagină a timpurilor moderne. Se ia hotărîrea de a nu se răspunde niciodată unui salut britanic dacă s-ar întîmpla să fie salutaţi — ceea ce este greu de crezut.

În dimineaţa zilei de 29 noiembrie sînt semnalate primele înălţimi ale arhipelagului Cook, situat la 20° latitudine sudică şi 160° longitudine vestică. Populaţia sa, de origine mahori, a scăzut de la 20.000 la 12.000 de locuitori. Ea este formată din malaezi şi polinezieni.

Aceşti insulari, foarte mîndri de independenţa lor, au rezistat totdeauna cotropirii străine. Ei se cred încă stăpîni la ei acasă, cu toate că au ajuns încetul cu încetul să suporte influenţa ocrotitoare — se ştie ce înseamnă asta — a guvernului Australiei engleze.

Prima insulă întîlnită este Mangia, cea mai importantă şi cea mai populată — de fapt, capitala arhipelagului. Itinerarul prevede o oprire de 15 zile în acest loc.

Cînd Standard-Island a ajuns la o milă de Mangia, o pirogă se prezintă la cheiul lui Tribord-Harbour. Ea-l aduce pe ministrul englez, simplu pastor protestant, care-şi exercită tirania asupra arhipelagului mai mult decît şefii mangieni. În această insulă, cu o circumferinţă de

30 de mile şi cu 4.000 de locuitori, cultivată cu grijă, bogată în plantaţii de taros şi în cîmpuri de arrow-root şi igname *, pastorul posedă cele mai bune pămînturi. El este puternic datorită poliţiştilor indigeni, în faţa cărora se închină majestăţile lor mangiene. Această poliţie opreşte căţăratul în arbori, vînătoarea şi pescuitul în zilele de duminică şi de sărbători, plimbarea după ora 9 seara, cumpărarea obiectelor de consum la alte preţuri decît cele stabilite arbitrar, — totul sub pedeapsa unei amenzi plătite în piaştri. Cea mai mare parte a amenzii intră în buzunarele puţin scrupulosului pastor.

Ofiţerul din port îl întîmpină pe acest personaj scund şi gros, schimbînd cu el saluturile de rigoare

— In numele regelui şi al reginei insulei Mangia, spune englezul, prezint complimentele majestăţilor lor, excelenţei sale guvernatorului insulei cu elice.

— Sînt însărcinat să le primesc şi să vă mulţumesc, domnule ministru, răspunde ofiţerul, pină ce guvernatorul nostru va prezenta personal omagiile sale...

— Excelenţa sa va fi bine venită, spune ministrul, a cărui fizionomie este plină de viclenie şi lăcomie.

Apoi, pe un ton dulceag :

— Presupun că starea sanitară de pe Standard-Island nu lasă întru nimic de dorit...

— N-a fost niciodată mai bună.

— S-ar putea totuşi ca unele maladii epidemice — gripă, tifos, variolă...

— Nici măcar guturai, domnule ministru. Binevoiţi deci să ne eliberaţi patenta medicală **, şi, îndată ce ne vom afla la punctul de oprire, comunicaţiile cu Mangia se vor stabili în condiţiile obişnuite...

— Locuitorii insulei cu elice au deci intenţia să debarce...

— Da... Aşa cum au făcut-o recent în arhipelagurile din răsărit.

— Să debarce atunci... şi în număr cît mai mare... Indigenii îi vor primi foarte bine, căci mangienii sînt ospitalieri... Numai că...

— Numai că ?...

— Majestăţile lor, de acord cu consiliul şefilor, au hotărît că aici, ca şi în celelalte insule ale arhipelagului, străinii trebuie să plătească o taxă de intrare...

E limpede că ministrul este autorul acestei propuneri, pe care regele, regina, consiliul şefilor s-au grăbit s-o accepte şi care va aduce un cîştig bun excelenţei sale. Or, în arhipelagurile din răsăritul Pacificului n-a fost niciodată vorba despre asemenea taxe, şi ofiţerul portului e surprins.

— Vorbiţi serios ? întreabă el.

— Foarte serios, afirmă ministrul, şi fără plata acestor doi piaştri nu vom putea lăsa pe nimeni...

— Bine ! răspunde ofiţerul.

---

* Plante din regiunile tropicale.
** Certificat care constată că starea sanitară este bună.

Apoi, salutind, se retrage în biroul telefonic şi-l pune la curent pe comandor.

Ethel Simcoë ia legătura cu guvernatorul. Mai e nimerit ca insula cu elice să se oprească în fața Mangiei, pretențiile autorităților mangiene fiind pe cit de formale pe atit de nejustificate?

Răspunsul nu se lasă așteptat. După ce s-a consultat cu adjuncții săi, Cyrus Bikerstaff refuză să se supună acestor taxe jignitoare. Standard-Island nu se va opri nici în fața Mangiei, nici în fața alteia dintre insulele arhipelagului. Lacomul pastor se va alege doar cu atita de pe urma propunerii sale...

Standard-Island trece prin brațul larg de apă prelungit pînă la o îngrămădire de 4 insule, al căror lanț se desfășoară spre nord. Aceste insule sînt înverzite și roditoare și se înțelege de ce le-a impus Anglia protectoratul său, așteptînd să le includă printre proprietățile sale din Pacific.

A doua zi, comandorul Simcoë recunoaște insula Rarotonga după înălțimile ei împădurite pînă sus. Spre mijloc un vulcan de 1.500 de metri, al cărui creștet se arată deasupra frunzișului des al arborilor.

La sfirșitul zilei nu se mai vede decît vîrful vulcanului ridicîndu-și ascuțișul la orizont. Miriade de păsări marine s-au îmbarcat fără voie și zboară deasupra insulei cu elice, dar la căderea nopții fug repede către insulițele din nordul arhipelagului, care sînt izbite fără încetare de hula marină.

La o reuniune prezidată de guvernator, se propune o modificare a itinerarului. Standard-Island străbate regiuni în care influența engleză este predominantă. Continuînd să navigheze spre vest, de-a lungul paralelei 20, ar trebui să întîlnească insulele Tonga și Fidji. Or, ceea ce s-a petrecut in insulele Cook nu este prea încurajator. N-ar fi mai bine să se îndrepte spre Noua Caledonie, spre arhipelagul Loyalty, aceste posesiuni în care „Bijuteria Pacificului" va fi primită cu intreaga politețe franțuzească? E adevărat că asta ar însemna să se îndepărteze de Noile Hebride, unde ar trebui să fie repatriați naufragiații de pe cuter și căpitanul lor...

În timpul acestei deliberări, malaezii s-au arătat a fi cuprinși de o neliniște foarte explicabilă, întrucît, dacă modificarea este adoptată, repatrierea lor va fi mai dificilă. Căpitanul Sarol nu poate să-și ascundă dezamăgirea, minia chiar, și dacă cineva l-ar fi auzit vorbind oamenilor săi ar fi găsit că enervarea lui e mai mult decît suspectă.

— Îi auziți? repeta el. Să ne debarce în insulele Loyalty... sau în Noua Caledonie!... Și prietenii noștri care ne așteaptă la Erromango!... Și planul atit de bine pregătit în Noile Hebride! O să ne scape oare această lovitură?...

Din fericire pentru malaezi — din nenorocire pentru Standard-Island —, proiectul de schimbare a itinerarului nu este admis. Notabililor din Milliard-City nu le place să-și modifice deprinderile. Croaziera va fi continuată așa cum indică programul hotărît la plecarea din golful Madeleine. Numai că, pentru a înlocui oprirea de 15 zile în insu-

lele Cook, se vor indrepta spre arhipelagul Samoa, urcind spre nord-vest, înainte de a ajunge în insulele Tonga.

Aflînd despre această decizie, malaezii nu-şi pot ascunde satisfacţia...

In definitiv, e un lucru firesc să se bucure că adunarea notabililor n-a renunţat la ideea de a-i repatria în Noile Hebride.

CAPITOLUL XV

DIN ARHIPELAG ÎN ARHIPELAG

Dacă orizontul insulei cu elice pare să se fi inseninat de cind raporturile dintre tribordezi şi babordezi sînt mai puţin încordate, dacă această îmbunătăţire se datoreşte sentimentului pe care-l încearcă unul pentru altul Walter Tankerdon şi miss Dy Coverley, dacă, in sfîrşit, guvernatorul şi supraintendentul au motive să creadă că viitorul nu va mai fi compromis de dezbinări interne, existenţa „Bijuteriei Pacificului" nu este mai puţin ameninţată şi e greu să se evite catastrofa pregătită de multă vreme. Pe măsură ce înaintează spre vest, Standard-Island se apropie de meleagurile unde o aşteaptă distrugerea, iar autorul acestei uneltiri criminale nu este altul decit căpitanul Sarol.

Intr-adevăr, nu intîmplarea i-a călăuzit pe malaiezi către arhipelagul Sandwich. Cuterul nu s-a oprit la Honolulu decît pentru a aştepta acolo sosirea insulei cu elice în perioada vizitei sale anuale. Intenţia căpitanului Sarol a fost de a urma Standard-Island după plecarea sa, de a naviga în apele sale fără să stîrnească bănuieli, de a se face primiţi pe insulă ca naufragiaţi şi apoi, sub pretextul unei repatrieri, de a o îndrepta către Noile Hebride.

Se ştie cum a fost îndeplinită prima parte a acestui plan. Ciocnirea cuterului era imaginară. Nici o navă nu l-a abordat în apropierea Ecuatorului. Insuşi echipajul şi-a sabordat vasul, însă astfel incit să se poată menţine la suprafaţă pînă în clipa în care vor sosi ajutoarele cerute prin lovitura de tun. Malaezii au manevrat de asemenea pentru ca vasul să se scufunde după ce vor fi „salvaţi" de către ambarcaţia de la Tribord-Harbour. In felul acesta, ciocnirea nu putea fi suspectată, nu se putea contesta calitatea de naufragiaţi unor marinari al căror vas a pierit în valuri şi trebuia să li se dea azil. E adevărat, se putea ca regulamentele să se opună şederii unor străini pe Standard-Island. Se putea decide să fie debarcaţi în arhipelagul cel mai apropiat... Acesta era riscul, şi căpitanul Sarol a riscat. Dar, după avizul favorabil al companiei, s-a luat hotărîrea ca naufragiaţii de pe cuter să rămînă şi să fie duşi pînă în Noile Hebride.

Aşa s-au petrecut lucrurile. De 4 luni, căpitanul Sarol şi cei 10 malaezi ai săi se află in deplină libertate pe insula cu elice. Ei au putut s-o exploreze în întregime, au putut să-i pătrundă toate secretele şi n-au neglijat nimic in această privinţă. Toate merg după dorinţa lor. După trei luni, Standard-Island va ajunge in regiunea Noilor Hebride, şi acolo se va produce o catastrofă fără seamăn în istoria nenorocirilor maritime.

Căpitanul Sarol, malaez de origine, aparține tipului de pirați, vînători de balene, negustori de sclavi care — după cum a observat medicul de marină Hagon în timpul călătoriei sale în Noile Hebride — mișună pe aceste meleaguri. Indrăzneț, întreprinzător, obișnuit să cutreiere arhipelagurile suspecte, foarte instruit în meseria sa, conducînd nu o dată expediții sîngeroase, acest Sarol nu este la prima lovitură, și faptele sale puțin glorioase l-au făcut celebru în vestul Pacificului.

Cu cîteva luni înainte, căpitanul Sarol și oamenii săi, din insula Erromango, una din Noile Hebride, au pus la cale o lovitură care, dacă avea să izbutească, le va îngădui să trăiască sub înfățișarea unor oameni cinstiți pretutindeni unde vor avea chef. Ei cunosc din auzite această insulă cu elice, care, de anul trecut, călătorește între cele două tropice. Ei știu ce comori de nepreţuit se află în bogata sa capitală. Dar, cum Standard-Island nu are de gînd să se aventureze atît de departe spre vest, trebuie să fie atrasă în apropierea sălbaticei Erromango, unde totul este pregătit pentru a-i asigura distrugerea.

Pe de altă parte, cu toate că vor primi întăriri din insulele vecine, neohebridienii trebuie să țină seamă de inferioritatea lor numerică față de populația insulei cu elice — fără a mai vorbi de mijloacele de apărare de care dispune aceasta. Iată de ce nu e vorba de a o ataca în larg, ca pe un simplu vas de comerț, nici de a lansa o flotilă de pirogi la abordaj. Grație sentimentelor umanitare pe care malaiezii au știut să le exploateze, fără să trezească nici o bănuială, Standard-Island se va apropia de Erromango... Ea va ancora la cîteva sute de metri de litoral... Mii de pirați o vor invada prin surprindere... O vor arunca de stînci... Ea se va sfărîma... Va fi lăsată în voia jafului și a masacrelor. Această oribilă mașinație are șanse de reușită. Ca preț al ospitalității pe care au acordat-o căpitanului Sarol și complicilor săi, miliardezii se îndreaptă către o catastrofă supremă.

La 9 decembrie, comandorul Simcoë atinge meridianul 171 la intersecția lui cu paralela a 15-a. Intre acest meridian și al 175-lea se află arhipelagul Samoa, vizitat de Bougainville în 1768, de la Pérouse * în 1787.

Insula Rose este zărită cea dintîi către nord-vest — insulă nelocuită, care nu merită cinstea unei vizite.

După două zile este văzută insula Manua, așezată între insulițele Olosaga și Ofu. Vîrful ei cel mai înalt se ridică la 760 de metri deasupra nivelului mării. Cu toate că numără aproximativ 2.000 de locuitori, nu este cea mai interesantă insulă din arhipelag, și guvernatorul nu dă ordin de oprire.

20 de leghe despart Manua de Tetuila, vecina sa, de care Standard-Island se apropie în timpul nopții de 14 spre 15 decembrie.

La răsăritul soarelui, Standard-Island navighează de-a lungul Tetuilei, la cîteva sute de metri de coasta ei nordică. S-ar spune că e

---

* J. F. de la Pérouse — navigator francez (1741—1788).

o grădină înverzită sau mai degrabă o pădure așezată în trepte pînă pe cele mai înalte vîrfuri, care depășesc 1.700 de metri. Sute de pirogi elegante escortează insula cu elice. Echipajul lor este alcătuit din indigeni viguroși, pe jumătate goi, minuindu-și vîslele în măsura 2/4 a unui cîntec samoan. 50 sau 60 de vîslași nu e o cifră exagerată pentru aceste lungi ambarcații, de o soliditate care le îngăduie să înfrunte largul mării. Parizienii înțeleg motivul pentru care primii europeni au dat acestor insule numele de arhipelagul Navigatorilor.

Standard-Island sa oprit la sud de insula Tetuila, în fața radei portului Pago-Pago. Acesta este adevăratul port al insulei, a cărei capitală, Leone, este situată în partea centrală. De data aceasta nu există fricțiuni între guvernatorul Cyrus Bikerstaft și autoritățile samoane. Permisiunea de a debarca este acordată.

Nu e de mirare că printre primii care debarcă pot fi întîlniți Sébastien Zorn și camarazii săi, întovărășiți de supraintendent. Calistus Munbar este, ca totdeauna, de o veselie fermecătoare și dezlănțuită. El a aflat că 3 sau 4 familii de notabili au organizat o excursie pînă la Leone, în trăsuri trase de cai neozeelandezi. Or, pentru că familiile Coverley și Tankerdon trebuie să ia parte la excursie, poate că se va produce încă o apropiere între Walter și miss Dy. Lucrul acesta nu i-ar displăcea de loc.

Plimbîndu-se împreună cu cvartetul, el vorbește despre acest mare eveniment, însuflețindu-se și ambalîndu-se ca de obicei.

— Prieteni, repetă el, sîntem în plină operă comică... un incident fericit poate duce la deznodămînt... Un cal care nu mai ascultă de frîu... o trăsură care se răstoarnă...

— Un atac al briganzilor, spune Yvernès.

— Un masacru general al excursioniștilor! adaugă Pinchinat.

— Și asta ar putea foarte bine să se întîmple! bombăne violoncelistul cu o voce funebră, ca și cum ar fi scos niște sunete lugubre de pe coarda a 4-a a instrumentului său.

— Nu, prieteni, nu! strigă Calistus Munbar. Să n-ajungem la masacru!... Nu-i nevoie chiar de asta!... Doar un accident acceptabil, în care Walter Tankerdon ar fi destul de fericit să salveze viața Dianei Coverley...

— Deci ții și acum la această căsătorie? intervine Frascolin.

— Dacă țin, dragul meu Frascolin! Visez la ea zi și noapte!... Îmi pierd buna dispoziție! (nu prea se vedea)... Slăbesc... (Nici asta nu părea mai adevărat)... Aș muri dacă nu s-ar face...

— Se va face, domnule supraintendent! replică Yvernès, dînd vocii sale o sonoritate profetică.

Și toți se îndreaptă către un local indigen, unde beau cîteva pahare de lapte de cocos în sănătatea viitorilor soți, mîncînd și cîteva banane savuroase.

După 4 zile, la 18 decembrie, Standard-Island părăsește Tetuila fără să se fi produs „accidentul providențial" atît de dorit de supraintendent. Dar e vizibil că raporturile dintre cele două familii dușmane continuă să se destindă.

Numai vreo 12 leghe despart Tetuila de Upolu. In dimineaţa următoare, comandantul Simcoë trece succesiv la un sfert de milă de insuliţele Nuntua şi Samusu, care apără Upolu, ca tot atîtea forturi izolate. El manevrează cu mare îndemînare şi, în după-amiaza aceleiaşi zile, se opreşte în faţa capului Apia.

Upolu este cea mai importantă insulă a arhipelagului, avînd 16.000 de locuitori. Germania, America şi Anglia şi-au stabilit aici rezidenţii, intruniţi într-un fel de consiliu pentru protecţia intereselor concetăţenilor lor. Suveranul grupului „domneşte" în mijlocul curţii sale de la Malinuu, la extremitatea estică a capului Apia.

Aspectul insulei Upolu este asemănător cu cel al Tetuilei: o îngrămădire de culmi stîncoase, dominate de vîrful muntelui Misiunii, care constituie coloana vertebrală a insulei. Aceşti vechi vulcani stinşi sînt acoperiţi acum de păduri dese care îi învelesc pînă în buza craterelor. La poalele munţilor, cîmpiile şi ogoarele se unesc cu fîşia aluvionară a litoralului, unde vegetaţia se supune fanteziei luxuriante a tropicelor.

Oprirea insulei cu elice la Upolu s-a prelungit timp de 3 zile. La 23 decembrie, comandorul Simcoë porneşte din zori, şi Standard-Island pluteşte în mijlocul unui cortegiu de pirogi care o vor escorta pînă la Savai, insula vecină.

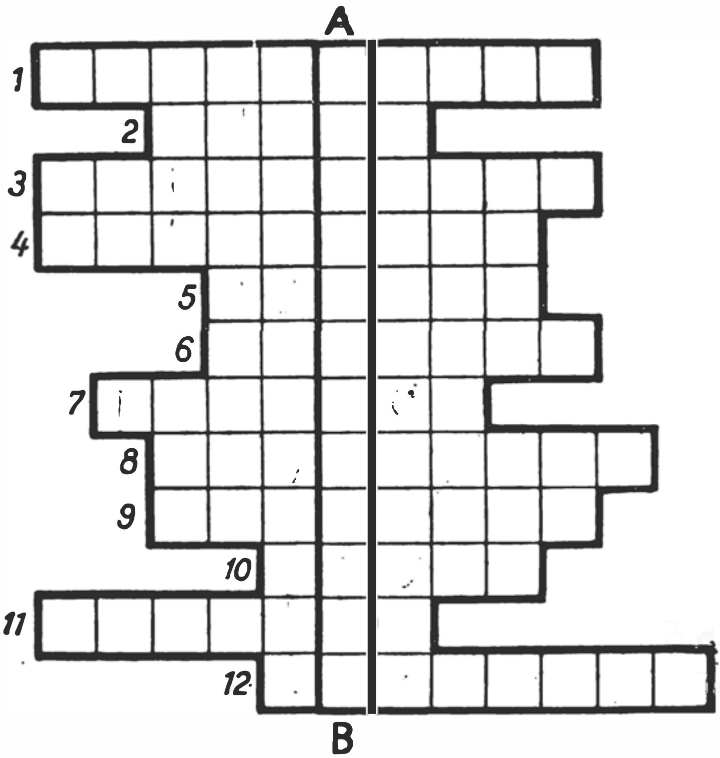
A doua zi, Savai poate fi admirată în întreaga ei splendoare. Ea este apărată de neclintite faleze de granit împotriva asalturilor unei mări pe care uraganele, tornadele, cicloanele perioadei de iarnă o fac foarte de temut. Acoperită de o pădure deasă, dominată de un bătrîn vulcan înalt de 1.200 de metri, presărată cu sate scinteietoare sub bolta palmierilor gigantici, ea este scăldată de cascade tumultuoase şi străpunsă de caverne adînci în care furtunile de pe litoral stîrnesc violente ecouri.

Dacă e să credem în legende, această insulă a fost leagănul unic al raselor polineziene. Cei 11.000 de locuitori ai săi au păstrat tipul pur al acestor rase. Insula se numea atunci Savaiki, faimosul Eden al divinităţilor maori.

Standard-Island se îndepărtează încet, şi ultimele culmi ale insulei se pierd la orizont în seara de 24 decembrie.

(Continuare în numărul viitor)

MATEMATICIENI

1) Matematician rus, cunoscut în lumea întreagă prin operele lui excepționale despre problemele cuprinsului și predării cursurilor școlare de matematici. El este autorul a peste 30 de lucrări tipărite („Metodele rezolvării problemelor de construcții geometrice", „Bazele aritmeticii", „Despre presiunea luminii" etc.) ; 2) Celebru matematician, de o putere de muncă și de o abilitate de calcul extraordinare, a scris aproape 1.200 de memorii cu subiecte din toate domeniile matematicilor ; 3) Genial matematician rus. Este primul care a creat o geometrie neeuclidiană ; 4) O familie elvețiană care a dat omenirii o adevărată pleiadă de matematicieni ; 5) Matematician al Greciei antice, care a adunat pentru prima dată într-o ordine logică toate proprietățile geometrice cunoscute pe atunci, publicîndu-le sub numele de „Elemente" ; 6) Matematician romîn, cunoscut în toată lumea prin cercetările sale în domeniul ecuațiilor integrale ; 7) Matematician romîn de mare valoare. A fost profesor la Universitatea și Politehnica din București. A fost unul din fondatorii „Gazetei matematice" și ai re-

vistei de popularizare a științei „Natura". În lucrările sale s-a dedicat în special geometriei superioare; 8) Matematician german, primul care a reușit să demonstreze imposibilitatea rezolvării problemei cuadraturii cercului. Cea mai importantă realizare a lui este teoria matematică a liniilor spectrale; 9) Matematician grec. A descoperit legile pîrghiilor și legea hidrostaticii, care-i poartă numele; 10) Unul dintre cei mai mari matematicieni germani. A excelat prin lucrări în teoria numerelor, fiind apoi atras spre astronomie și mecanică cerească; 11) Matematician german care a îmbogățit știința prin contribuții esențiale în teoria funcțiilor de o variabilă complexă și a reprezentării conforme, precum și prin introducerea noțiunii generale de spațiu euclidian, spațiu ce astăzi îi poartă numele; 12) Matematician și mecanician născut la Torino din părinți francezi, a lucrat în toate domeniile matematicilor timpului său. Lucrările lui se disting prin eleganța, perfecția și generalitatea metodelor pe care le-a introdus în știință.

De la A la B: Geometria descoperită de Nikolai Ivanovici Lobacevski și apoi, în mod independent, de Ianos Bolyai.

PUTEȚI CÎȘTIGA 2.000 lei

CUMPĂRÎND CU 3 LEI

un LOZ ÎN PLIC

2012

CLUB

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
aviligheorghe
krokodylu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNA - PREȚUL 1 LEU